

Gauza bat behintzat beti aitortu beharko da Yugoslaviako politikearen alde: beste edozein Erresuma* komunista baino agiriagoan daroazala bere zereginak. Horregaitzek merezi dau Yugoslaviari kritika egiteak, Yugoslavian bertan be kritika egiteak merezi dauan legez. Hemen ez dago beste zenbait* Erresuma komunista misteriorik eta okultismorik. Yugoslavian bizi bizi sentitzen dira politikazko kezka eta ardurak. Jendea informatuta dago, bere eritxia dauka eta agertu egiten dau. Egia esan, erri-eritxiak neurri asko ta kanal gutxi dauka hemen be; baina beste inon baino ausartago* ta azkarragoa nabaritzen dogu hemen inteligentzia. Kritikeak ba daki bideak sortzen, bere kezka batetik erriaren belarrietaraino ta bestetik politikarien Biltzarretaraino eldu erazoteko.

Kritika hori aidean galtzen da, Alderdi Komunistearen (A.K.) oneritxia zelabait irabazten ez badau. Baina horixe da, hain zuzen, hemengo miraria: komunistak ez dabela kritikea isilerazoten, zoliagotuten baino. Arazo garrantziko bik ahoak eta gogoak ondo berotuta asi da hemen urtea, kalean nahiz Parlamentuetan. Eta A.K.-ren barruan jazoten da biotan burruka.

Finanza-gorabeherak urten eben lehenengo, urteko erreportagaz. 1965 ezkeroztik abiatuta dago ekonomia-moldeen erreforma sakon bat; baina erreforma hau sakonago egin gura leukeenak ez dagoz konforme. 1969 urtearen kontaduria oso txarra izan da, eta, aurrerbiderik izatekotan, ondorio guztiakaz artu beharko da molde-barriztapen edo erreforma. Esaterako, Yugoslavian merkatu-ekonomia sartu dan ezker, inbestizinoen arazoa lehenbailehen oneratu beharra dago. Orainarte ikaragarriko kargak ipini jakoz industriari, eta kapitalik aurreratu ezinik egon dira lantegiak. Beraz*, inbestidu ezinean, produzino-tresnak eguneratu ezinean, egunean baino egunean atzeratuago. Lantegiei kendutako kapital horregaz egoaldean jarririko industria barriak, ostera, bizitasun eta produktibidade eskasa agertu dau. Eta benetan produktore ona dan iparraldeko industria, Eslovenian eta Kroazian, makinaria ta produzino-tresna modernu barik dago. Halan be, iparraldeko industriak daroa produziorik gehien gehiena Yugoslavian. Ulertzekoa da Errepublikan Federalon kritika ta aserrea.

Honen aurrean, inbestizinoen politikea aldatutea erabagi dau Gobernuak. Ze inbestizino horreek, Errepublika Federal pobregoen onerako egiten baziran be, errealismorik bako plangintza bateri jarraituaz egin nahi ziran. Bizkaian aurreratutako kapitala bertoko industriari kendu ta industriarik bako beste nonbaiten inbestitzea lakoxe jokoan. Baina holako jokoetan guztiak galtzen dabe, ta ez Yugoslavian bakarrik. Irudimenean bakarrik onak ziran-asmuok, ez eben kalterik baino sortzen. Ekonomia ezin leiteke bideratu ekonomiazkoak ez diran ardura ta buruzazinoakaz (politikazkoak euron artean).

Inbestizino-politika dirijista hori mugatu, ta inbestizino-kontuetan lantegi bakoitzeko Komite Nagusiaren eskuetan ahalmen gehiago ixtea erabagi dau Gobernuak. Ze orainarteko politika honek, beste buruauste bigaz konfrontatu dau Yugoslavia. Alde batetik, ikaragarriko inbestizino-zorraz eginda dago Estadia. Ekonomiako molde-barriztapena erabagi baino lehenagoko inbestizino-obilgazi-noak bete ezinik geratu da Gobernuak. Nongo diruagaz jarraitu asitako lantegiak, Danubioko Elektriak, Belgradotik Bar-erako (Montenegro) trenbidea, etc.? Asikeran uste baino askoz garestiagoak urten dabe honek, eta beste Errepublikak ez dabe diru gehiago ordaindu gura. Industriari ezin leitekio daukana baino gehiago eskatu. Eta erbesteagaz lehendik be zor larregi dauka Yugoslaviak. Inok ez daki kredituak nondik lortu. Zerbait laguntzeko, Rusiak eskua luzatuko baleutso! Baina ikusgune* horrek itxaropenez eta bildurrez betetzen dau Yugoslavia. Ribicic Ministro-Lehendakariak berba emon dau, halan be, atzerriagazko zorraz zeharo ordainduko dirala 1970 urtean. Baina garbi esan dau, hori eginda, dibisa bapere ez jakola Yugoslaviari eskuetan geratuko. Rusiagana itzuli beharko ote dau? Merkatu Batuagaz be konponketa bat lortu gura leuke Yugoslaviak, eta Europak Rusiari deutson bildurra onuragarri izan leitekio Yugoslaviari.

Bigarren arazoa, sal-neurri edo prezioena da. Inbestiziorik ez egitean, atzeratuta geratu da lantegietako produzino-tresneria. Produzinoa gero ta gaxtagoa ta kostu andiagokoa da. Sal-neurriak altzatu egin behar izan dira, azkenengo urtean batez be. Ta alogerak jasoteko eskatu dabe beharginak. Joan dan urtean, horregaitzek, lan-opor edo huelga asko izan da Yugoslavian. *Langileen autojestino*, langileen euren jestino baino gehiago, burokratena dala erakusten dau horrek. Gobernuak, halan be, ez dau gura antza, alogerak behean lotu daitezzen. Ba dirudi, barruko produzino gogorki babesten daben aduana-arauak nasaitu, liberalizatu beharko dirala (erbesteko elektro-gai-

luak 50 % garestitzen dira Yugoslavian sartzerakoan, autoak 90 % inguru, etc.). Autojestino-komiteak, inportazioa errazagotu ta ugartu gura dabe. Baina dibisak behar, inportazinarako; ta Yugoslaviak ez dauka dibisarik sobra.

Halan be, 1969 urtea ez da dana kolore baltzekoa bakarrik. Laborantzan sekula baino uzta* ohea batu da. Europan beste inon baino arinago igoten dau hemen turismoak, prozentuen eskalan. Turismoaren eta lanera erbestera joandakoen artean, dibisa mordo andia jasoten da. Merkatu Batuagaz probaturiko artuemonak, bide ona daroe. Esportazinoari be (itsasontziak, laborantzako jeneroak) etorkizun argia agiri jako.

JOSE AZURMENDI

Eguzkialde Erdia

Eguzkialde Erdiko auziaren sustraia Israelgo estadian dago.

Palestina, britaniar agintzaldiaren bukaeran*, estadi bitan zatitua izan zan: juduena (Israel) eta arabiarrena. Israelgo estadia, 1948-ko maiatzaren 14-an eraiki* zan; baina inguruko arabiar estadiak ez eben onartu ta gerra emon eutsoen, britaniar inperialismoaren sorkari* artifizial bat zala ta.

1949-ko urtarrilean, bakeune bat izenpetu zan; eta 1950-ean, Agiri baten bitartez, Estadi Batuak, Britaina Aundia ta Frantzia, Palestinako "statu quo" arriskuan jarri eikeen egitada guztien aurka ahal eitekezan neurriak artzera konprometidu ziran. 1956-ko urilaren 29-an, Israelgo gudarostea* Egipton sartu ta, Sinai guztia bereganatuaz, Suezko kanalaren inguruetara eldu zan. Kanal hau, azaroaren* 5 eta 6-an, frantses eta britaniarrak okupatu eben; baina, Rusia ta Estadi Batuen presinoz, utzi beharrean aurkitu ziran, Israelek be atera zituan bere gudariak Egiptotik.

1967-ko maiatzean Nasser, Egiptoko lehendakariak, Tigrango itsas-zintzurra ixteko aginduaz, eta O.N.U.-ri bere gudariak (israelarren etxeratzearen ondoren jarriak) kanal eta Gazako lurraldetik kentzeko eskatuaz, sutsu itz egin eban Israelen aurka. Ekainaren* 5-eko goizaldean asi zan "sei eguneko gudua". Israelek Egipto, Jordania ta Siria azpiratu zituan. Dayan generala, defentsako israeldar ordezkaria, ospetsu egin zan. 27-an, Jerusalem, jordaniar zatia Israeli erantsia gelditu zan.

Ondorengo barriak ezagun jakuz, O.N.U.-k, ohi dauanez, ezin askatu dau korapilo hau. Israel, okupatutako lurralde batzuek bihurtzeko prest dagoala dirudi, baina arabiar gobernuen aldetik errekonozimentua ta gudurik eza eskatuaz.

Lehenengo ta behin, Israelgo estadia, Palestinan bizi ziran arabiarren aurka ta gainetik eraiki* zan. Palestinako arabiarrek iges egin beharra izan eben; harrezkero hor dira miloi bat errefugiadu, euren lurra barriz lortu nahirik, Arafat buru dabela.

Ta bigarren, "sei eguneko gudua" ezkeroztik okupatuta dituan lurraldeetan, atzeritar zapaltzaile bat besterik ez da. Israelek, izan ditu kontuan artzeko moduko alde eredugarriak; baina kontuan artzekoa da, ta beste guztien gainetik, baita bere politika inperialista oinperatzailea be.

Yasser Arafat (Palestinaren Askatasuneko Organizazioaren idazkaria) da israelarren lehen etsaia*. Arafat iraultzailea* da, ez konpontzailea; ta bere estrategiaren gura, gerrillak dira. Dayan beraren eritxiz, Al Fatah "ondo sustraitu da arabiarren artean". Horregaitz da arriskugarri (ta errezeloz ikusia) bai israeldar ta bai arabiar konserbatzaile ta erreazionarioentzat, Libano ta Jordaniako gertaerak erakutsi deuskuenez.

Al Fatahen elburua, guztiak eskubide zibil eta politiko bardinekin biziko diran Palestina bat da. Gaurko Israelgo estadia, ostera, konfesional eta segregazionista da.

Palestinako eguneroko errealdadea, gudua da. Al Fatahko gudariak euren erri menperatuaren alde burrukatzen daben bitartean, arabiar gobernuak gertu legokez Israelen bakeak egiteko; baina biharamunean, gerrillen bultzadak eraginda, jausteko arriskua izango leuke.

"Lau Aundiak", bestalde, hain geldiro ta faltsuki daroetan alkarrizketetan, ez dauke gudua amaitzera ahalegintzeko interes aundirik. Bakoitzak, besteekin aurrez-aurre jarri barik, lortu leikezan irabazi ekonomiko-estrategiko-politikoak dira lehenengo; ta gero gerokoak. Baina, Arafat hor dago ta, hori guztientzat arriskugarri dan lez, "negozioak negozio" diran ezker, egunen baten, beharbada, Al Fatahen aurka enpleatu leitekezan armak alde biei saldu ta petrolio zurrupatu. Tiro batekin lau txori.

A. MUNIATEGI